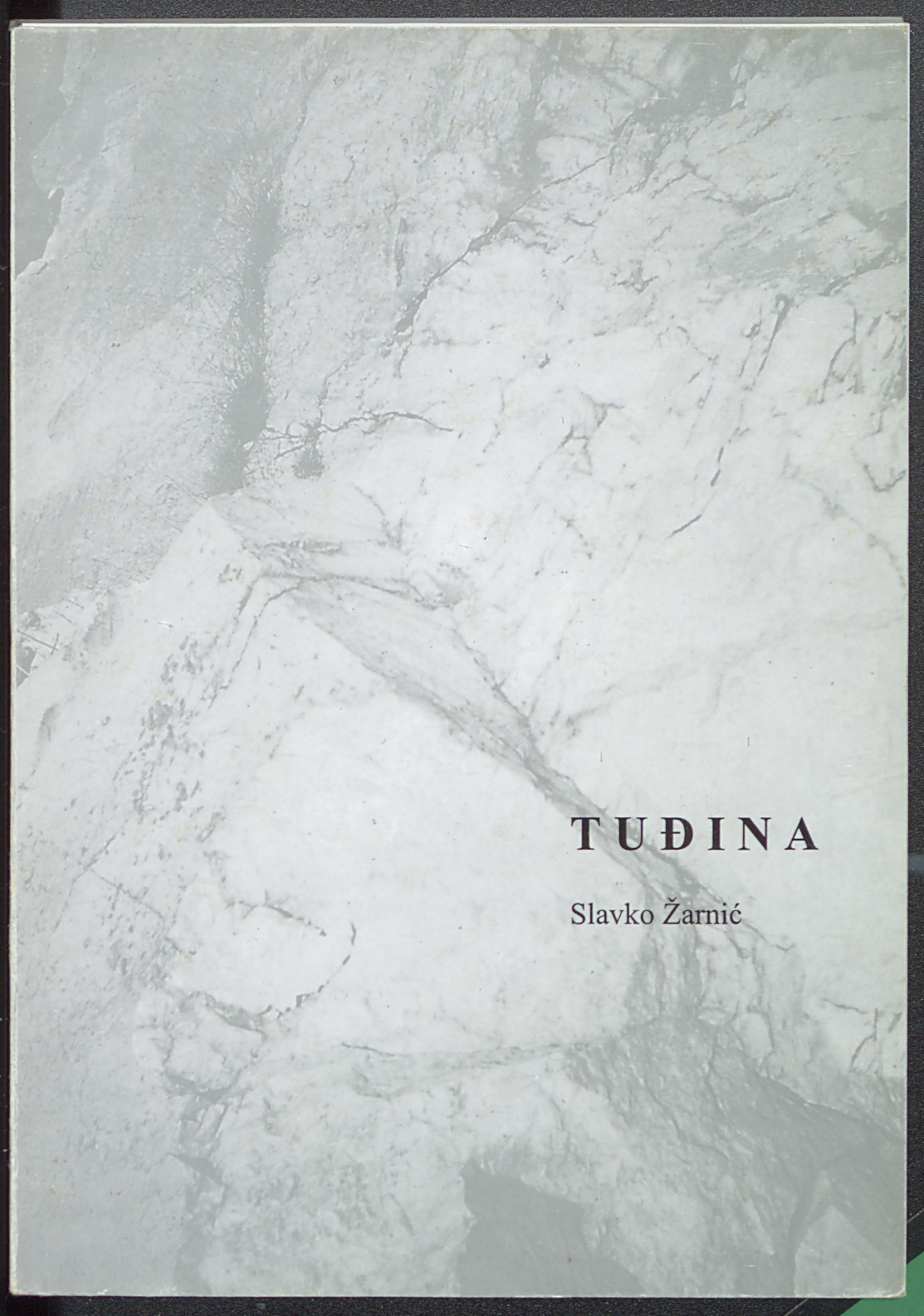

TUĐINA

Slavko Žarnić

681.830

izdavač:
Slavko Žarnić
2 Amylynn Place
Howich - Auckland
New Zealand

za tisak
pripremila:
Nada Šimić

recenzent:
Petar Gudelj

tisak:
ONEUMGRAF – Omiš

naklada:
200 primjeraka

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Sveučilišna knjižnica u Splitu

UDK 821.163.42'282=1

ŽARNIĆ, Slavko
Tuđina / Slavko Žarnić – Makarska; S. Žarnić, 2002.
100 str.; ilustr.; 20 cm

Stihovi

ISBN 953-98773-0-X

ISBN 953-98773-0-X

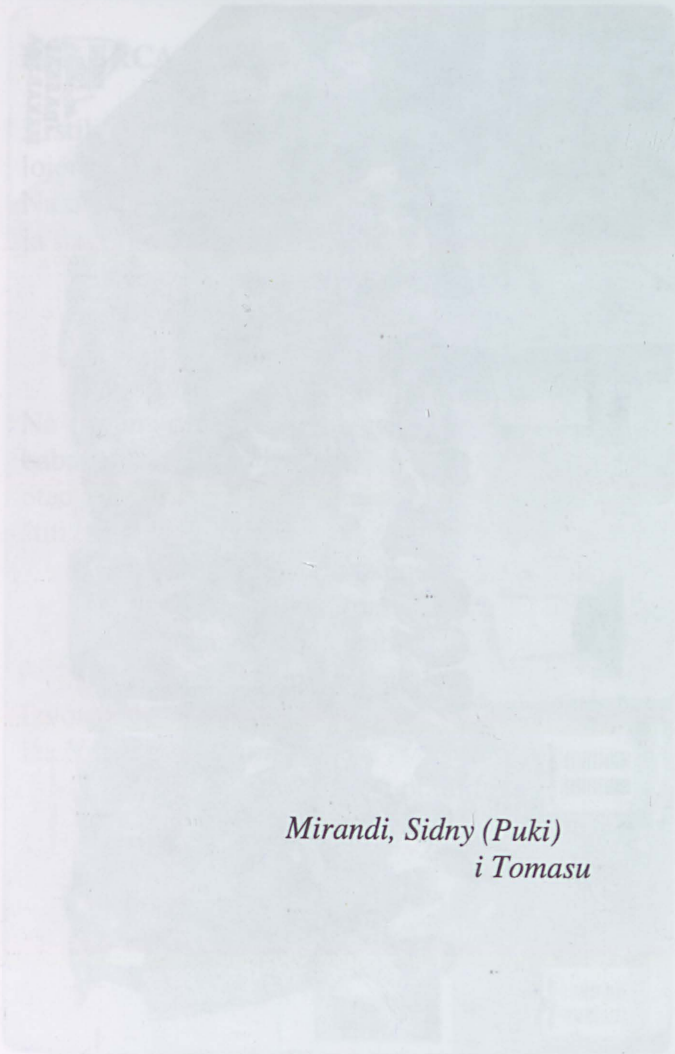
T U Đ I N A

Slavko Žarnić

M a k a r s k a

siječanj 2002.

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
ZAGREB

Mirandi, Sidny (Puki)
i Tomasu

Na Slavkov odlazak u tuđinu, na Marineti, 1961. godine. Majka Milka u naručju drži unuka Ivu, a otac Ivan unuku Mirandu. Uz majku stoje Slavko i supruga mu Anka. Na ispraćaju su sestre Ivica, Mirjana i Snježana i brat Marin.

BEZ SRCA I DUŠE

Krstili me u Svetog Ivana,
lojenica i lumin svitluca.
Na oltaru u Svetoga Marka
ja san prvu oštiju proguca.

Kada san za školsku klupu sijo,
Marin Novak meštar mi je bijo,
a don Dinko sa šivkom u ruci
vironauk mene je učijo.

Na kominu dok je badnjak gori
baba Briška piva o Kačiću,
otac grinta, zbori da je boje
štiti bukvar o Svačiću.

Svi prisiti o vičnoga posta
u bronzinu nikad rane dosta.
Tamjana se zdila ispraznila,
borova ga smola zaminila.

Izvor vode ispod Turske peći,
iza Vošca dva tri mala doca.

Pod čenpresin greb je pradidova,
dida, babe, matere i oca.

DOMOVINO

Možda te ne bih nosio
u srcu,
da iz srca tvojih ljudi
nisu izvirali izvori
ljubavi.
Možda te ne bih ni osjećao
u duši,
da nisam uskim puteljcima
bosonog gazio
po oštrom kamenju
dragog mi tla.
Možda se ne bih ni sjećao slatkih,
šturih zalogaja,
da oskudne grudi tvoje
od mala mi nisu davale mnogo.

DOĆI ĆU

Zovu me žala, riva i gore,
masline, palme i sinje more,
bunište, potok, staje i tor,
kolijevka, grob i majčin dom.
Biokovo, Vrutak i vinogradi zovu,
zvono sa zvonika i ptica poj,
mirisi bora i ružmarina,
i vrijednih pčela roj.
Doći ću i donijeti sobom
presušene suze i ishlapljene oči,
zatvorenih usta ću žaliti
sve samotne dane i noći.
Moja tišina će pričati
o stasitim kaorima,
o zemlji pod bijelim oblakom,
i ljudima Maorima.
A ja ću naći spokoj
kad mi vjetar prah raznese;
stazama mog djetinjstva.

DVIJE MAJKE

Jedna te je
porodila,
bijelim mlijekom
zadojila.
Druga te je
zagrlila,
življenje ti
poklonila.
Poštuj
obje,
majčin sine.
Obje
majke -
domovine.

DNEVNI SNOVI

U snovima lutam
proplancima svojim.
Vodim razgovore
sa niskim raslinjem.
Na mom kršu srećem
kadulju u cvatu.
Tu je i divlji buhač,
sa bijelim laticama.
Žuti se u sredini cvijeta,
vidim i ivicu.
Rastu u pukotinama vapnenca
i vapiju kaplju kiše,
iz ljetnjeg neba.

Trgnuo sam se iz sna,
pred žbunom koprive,
obuzet čežnjom
za tobom,
i nastavljam
da o tebi
i
u
javi
sanjam.

FALA MAJKO I OPROSTI

Nas šestero, da te Bog sačuva.
Nikad dosta ni mlika ni kruva.
Drob do zubi, nosila si brime,
s Biokova do makarske rive.

Tri kantuna kuće si držala,
a četvrti brižno nadzirala.
Učila nas: poštuj starijega,
i druge nan savite si dala.

Bila si Ti pravi uzor žena,
rodon, brakon Žarnića plemena.
Nisan majko Tvoj trud isplatijo,
niti san ti dobrin uzvratijo.

Nisan ja zna Tvoga rođendana,
niti san Ti ja na ukop doša.
Sudbina me otrgla od Tebe,
al svejedno krivin samo sebe.

Oprosti mi, mrtvu Te zaklinjen.
Kunen Ti se na grob ću Ti doći.
Nema majko dana ni blagdana,
a da suza ne orosi oči.

IZVOR IKAVŠTINE

Teško brime
leži mi na
duši,
ikavštinu
tuđa rič mi
guši.

Moj izvore,
bistar mi
poteci,
kog napojiš
ponosno
mu reci:
da izvireš
ispod drevnog
duba,
u podnožju
gordog
Biokova.

S onu stranu
što na Jadran gleda.

KOMU ZAFALIT

Doša otac sa žurnate,
zavridijo štrucu kruva,
mater loži vatru,
rašćika se kuva.
Kokošijin salon
otac prste maže,
napukli su. Boli,
a mater mi kaže:
"Prikrsti se sinko,
Bog te poživijo
i zafali njemu,
on je providijo."

MOJ DJEDA

Sjećam ga se visoka, ponosna.
Pušio je lulu poklapaču.
Na glavi mu crvena kapica,
opasana sa crnim obodom.
Nad zatiljkom crna resa visi.
Od sukna je on hlače nosio,
opasane svilenim pojasom,
za kojeg je kuburu zadjeva´.
Nogavice u suknene čarape.
Na nogama vezene terluke,
povrh njih su pričanci opanci.

U hladu je pod smokvom sjedio.
S užitkom je brkove zavija´.
Nije znao ni čitat´ ni pisat´,
al´ je znao da uz gusle pjeva.
Po večeri za komin bi sjeo
i uz gusle pjesme nam pjevao.

Uz drvenku, punu runja vina.

MAJKA SINU

Umorni
dani.
Besane
noći.
Uzaludne
nade
su me
dovele na
kraj života.
A ti
sine
u
tuđini.

MOJ POTOMČE

Nudim ti
kaplju
svog života,
kad budeš
žedan
da s njom
usne
vlažiš.

Ne budi
sramota,
već
ponos
rodu,
dok pod
tuđim
nebom
sebi
mjesto
tražiš.

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA / ZAGREB

MOJA DALMACIJA

Vidio sam norveške fjordove,
a i plaže nove zemlje ove.
A je li vas kad put vodio
kroz lijepu mi dragu Dalmaciju,
gdje se nižu te pješčane plaže
i borovi vjetrom iskrivljeni,
te izvori bistrice vodice
u planinskom tvrdom kamenjaru.
Jadran more, bistro ogledalo,
u kojem se i nebo ogleda,
a uvale suncem obasjane,
poput suza na suncu se sjaje.
Ti oštraci surih kamenjara
uzdižu se nebu u visine,
kao ruke ostarjele majke
što vapije:

Vrati mi se sine.

MOJI SNOVI

O vama sanjam
loze i masline,
palme uz more,
borovi i planine.
Ja svakog dana
o vama sanjam
i stalno želim
da sam tu s vama.
Deset tisuća noći.
Dvadeset tisuća snova
i dvanaest tisuća milja,
preko uzburkanih mora.
U nadi živim
da ću opet vidjeti
drage roditelje,
makar još jednom,
i rodno selo
pod golim brijegom.

NAPISANA U SUZAMA

Tuđe majke sisu ja sad sisan,
jer u svoje mlika naša nisan.
Pun je štumak. Umiren od stida,
šta san dicu iz domaje diga.
Tuđa zemljo, na svemu ti fala,
uzela si. Puno. Nisi dala.
Svoju mladost darova san tebi.
Nikad neću ja oprostit sebi.
Iz greba me mrtva mater kune,
što mi dica tuđe riči zbore,
a ja evo među dva plamena.
Ne znan koji me izgara gore.
Mislima san na majčinu pragu.
Domovino, oprosti mi grije.
Čuvaj kosti moji´ pradidova,
Dicu lako ostavit´ nije.

NE KUNI ME MATI

Sudbina me je
otrgla
iz tvog toplog
zagrljaja.
Zbog toga oboje
jecamo
bolno.
Ja
u tuđini
punoj
neprilika,
ti
usamljena
u dragoj mi
domovini.

MOJA NOVA DOMOVINO

Divim se bojama
tvojih oblika
i priznajem.
Srođujem se
s tobom.
Ispovijedam se.
Prije tebe
sam
volio,
volim
i uvijek
ću
voljeti,
domovinu
svojih
predaka.

PLAČI RODE

Plači rode, karaju nas majke.
Ostala su gnjizda napuštena.
Na Jadranu zasnovane bajke,
u tuđini kuće bez temeja.
Od Jadrana priko cilog svita,
naš se čovik ko ciganin skita,
zarađuje. Od nikoga ne pita,
al´ ga isto tuđin mulcem zovu.
Nema Boga, niti juske pravde,
beskućnici nebodere grade.
Sirotinja bogataše stvara.
Rana gnjije. Glad po svitu hara.

PROLJEĆE

Život se budi
i svaka travka
je podigla glavu.
U gaju se čuje
ljubavni cvrkut ptica.
Potok življe teče,
pjeva
tiho i
opojno,
dok se
sunce
sa visine smiješi
na voćke
osute mirisnim
cvjetovima.
Moja radost
se druži
sa šumom Pacifika,
preko kojeg šaljem
pozdrav
rodu
na
Jadranu.

POSLJEDNJI PUT

Došao sam jošte
jednom,
da posjetim
staze
znane,
i
udišem
još
arije
iz
mladosti
rane.

Sve
puteljke
ovog
kraja
u
srce
sam
zapisao.

U
tuđini
nema
raja.

Suze
nisam
izbrisao.

POD DUBCIMA

Zaparala bura,
poVruji se igra,
a crni se oblak
na Bašćanskon diga.
Slomijo se jarbol,
rascipalo idro,
barba zapovida:
"Žustro. Baci sidro."
Iz stive se čuju
vapijući glasi:
"Divice Majko,
makar dicu spasi."
I još jedan reful,
zazvižđu konopi,
rascipa se more
i brod se potopi.
Stišala se nevera.
Ništa sad ne klapa.
Na pučini pluta
barba Ante kapa.

RODNI PRAG

Ako san se
od njega
o d m a k a,
ma nisan se
ja njega
o d r e k a.

MAJČIN DAN

U jutarnjim rosama

srećem
tvoje
suze.
Sunčani dani su
tvoji
blagi
osmjesi.
Nakon
svakog
sumraka
očekujem
zoru.
Dan našeg
sastanka.
Sretan ti
rođendan.
Starice draga.

OČINJSTVO

U gomili dvi skaline.
Na pristavi bilug stoji.
Maslina je posičena
pa na badnju zime broji.
U ruci mi olovka,
a u srcu bol.
Nek je slava didu, ocu.
Fala brate moj.

ZAVIČAJU

Donio sam tebe
među tuđe međe,
pa sad po prošlosti
tražim samog sebe.
U današnje dane
svoju prošlost dišem,
i o tebi rode
sa užitkom pišem.
Ti mene napajaš
minulim životom,
k´o što me je
majka mlijekom
zadojila.

ZIMA

Po osvitu tmurna dana
na raskršće lasta stala,
cvrkutavim, tihim glasom
svoje druge dozivala.
"Lastavice, druge moje,
napuštajmo gnijezda mala,
pa krenimo na put dugi
tam´ u naša gnijezda stara.
Pogledajte tam´ na Zapad,
kako nad njim´ Sunce spava.
Našem Jugu odletimo,
tam´ su naša gnijezda prava.

ZAPOVID

Prista vitar,
počelo ruminjat,
u kužini dimi
k´o u paklu.
Već se koja
kapja kiše
nazire na caklu.

"Otvori ta vrata, mali,
da mi mračno nije",
zapovida meni otac,
dok mišinu brije.

TUĐINA

Otrgla mi četrdeset
od šezdeset osan,
al´, svejedno, znaden
od kud san i ko san.
Zavičaj mi Dalmacija,
krajica je sviju mora.
Rodno misto selo Makar,
podno gorda Biokova.
Zadrža san lipe riči,
ikavšćinu moje majke.
S njon opiva i oplaka
more, selo i proplanke.
Otiša san dragi rode,
u tuđinu. Na kraj svita.
Bijo. Jesan i ostat ću
uvik sime našeg cvita.

STRANAC U SVOM MISTU

Evo mene iz tuđine,
iz kraja daleka,
pa u strahu sebe pitam:
"Da l´ me i´ko čeka?"
Godine su mnoge prošle,
nisan vidi svoje more.
Probdio san mnoge noći,
u nadi san čeka zore.
Tužna vrba pored rijeke
obrasla je sva u drač,
a iz groba čujen
mrtve majke plač.
Dobro doša, stranče,
u svoj rodni kraj.

ŠTO SE ZBIVA

Dalmacijo, što je s tobon?
Dalmatinci, što je s vama?
Nema više litnji žega,
niti ima zimski slana.

Izvori su prisušili,
more mutno, sve slanije.
Loze su se osušile,
nema vina ni rakije.

Pa ni bura više nema,
da očiste uske kale.
Na pergulin nema cura,
prazne su i skale.

Bačve su se razasule,
svi obruči pali.
Police su ispražnjene,
goli su i čavli.

Kamenice stoje prazne,
iz njih smrdi murga.
Na kominu nema vatre,
žerave ni luga.

Pauci su spleli mrižu
od zida do zida,
krov se kuće ulega.
Umire od stida.

STARI ADETI

Okitili rebci
bajamovu krošnju,
lipo se obukli
u narodnu nošnju.

Pridvodi ji starac,
glason arju kosi,
ponosan mu unuk
trobojnicu nosi.

Svirale su gusle,
svirale i gajde,
tad poviče kolovođa:
"Svi u kolo. Ajde!"

Zaigrali kolo,
zakantali pismu,
unda su svi otišli
na veliku misu.

STABLO LIŠĆU

Proljeće je, pucaju pupoljci.
Oni će me okititi lišćem.
Već me sunce toplinom umije,
uskoro ću početi da dišem.
Cvjetovi će krošnju okititi,
iz njih će se plodovi razviti.
S njima će se ljudstvo nahraniti,
tad će lišće na grani žutjeti.
Lišće moje, kad padneš sa grane,
ne dozvoli da te vjetar nosi,
već ostani ovdje, pored mene.
Tu ostani. Budi meni hrana.

ŠAKA ZEMJE

Doša je on u ovu zemju,
kao mlado momče,
i reka je: "Zbogon, majko,
braćo, sestre, oče."
Ribarijo cili život,
odmira je bisno more,
i čuva je šaku zemje
iz rodne Podgore.
Niki dan ga smrt otrgla.
Rod se s njime oprostijo.
Osin cvića oko kapsela
i mrižu mu poklonijo.
Za poslidnju počast njemu
pivali smo svi u zboru,
Njemu uvik dragu pismu:
"Ribar plete mrižu svoju."
Onu šaku drage zemje,
njegova je mater bila,
rasuli smo na ukopu
oko mrtva tila.

SAD JA VIDIN KOJA URA KURI

Doša san u misto,
proša kroz sve kale,
solari bez cvića,
opustile skale.
Skoro svako biće
u mistu san zna,
ritko ko je roditeja
u bazanu sla.
Svak je svoju dicu
čuva i odgaja,
obitejski život
svakom je da raja.
Sada je bazana
puna baš ko šipak.
Dica u vrtiću.
Uskraćen užitak.
Prije smo se ´ranili
sočivon i žiton,
sad su šolde i lakomost
ovladali sviton.

SRPANJSKI ČADORI

Pri kraju lipnja,
kad su lipe cvale,
oštrili smo srpove
da bi početkom srpnja
mogli žeti travu.
Ranin jutrima smo ranili,
pješačili dva tri sata,
te gladni i žedni
želi travu do mraka.
Po mraku smo čadore pravili.
U njima spavali,
zoru varali
i rosnu želi travu.
Pot nan je griza oči,
zvizdan ispija mozak.
Ipak se je iz naših usta
čula pisma.
Goleti moga krševitog Biokova
nisu
samo
poton
natapane.

PROMINA VRIMENA

Gledan tamo isprid staje
mašur, traje i čivare.
U toru je drveno korito,
popucalo. Popilo ga lito.
Samar, ular u kantunu, leže,
vriće, torbe. Ličina ji veže.
Vile, grabje, mašklin i motika,
srp i kosir od pravog čelika.
Sikira je uz´ zid prislonjena,
paučina svu ju je oplela.
Šegac, klišća, čekić i ćuskija,
rđa grize. Ništa se ne sija.
Magareće ploće i granpine,
lito, rašpu, macu i bekine,
ni buraču, šilo il´ mišine,
niko nije taka od davnine.
Mišolovka, čoška, špak i uže,
trud, ognjilo, kremen. Svi se tuže.
Duvankesa od svinjskog mijura,
nju mi dide ko oči je čuva.
I držalo tu je još od graba,
koje zada ovnu, jarcu, jada.
Po selima deraše se svuda,
al´ sad nema više škopiguda.
Baš su ritki što gaze po rosi.
Alat leži, zemju divjač kosi.
Ni pas više nagubac ne nosi.
Kantar miri, al´ prosjak još prosi.

PROŠLOST

Sastala se dva drugara stara,
pa se jedan s drugim razgovara:
"Kaži meni, druže Milorade,
što ti činiš o´ svoje zarade.
Znam, prijane, malo zarađuješ,
ma kako li kraje povezuješ."
"Prijatelju, reći ću ti pravo,
istina je, zarađujem malo.
Ipak s time ja dugove plaćam
i na banak dobar dio stavljam."
"Ne budali prijane od davna,
koliko te samo stoji hrana."
"Uzdržavam stare roditelje
na taj način ja dugove plaćam,
pored toga i djecu odgajam.
To je banak gdje ja novac stavljam."

POSREDNIK

Na ognjištu gori vatra,
luč je zapalila,
prihvatio panj maslinov
pa gori bez dima.
Nad plamenom čađav lonac
i u njemu voda ključa,
podiže se u gogolje,
te na vatru pljuca.
"Ne pljuj na me nesretnice!
Dušu ću ti ognjem popit'.
Stišaj oganj, bezdušnice,
ili ćeš me svu ishlapit'."
Sve to sluša čađav lonac,
kako jedno drugog kara,
poklopac je podignuo,
pak im ljutit progovara.
"Ne budite tvrdoglavi,
pogotovo ne ti žar.
Ako li se ti ne stišaš
svima će nam doći kraj."

MASLINO

Naša su gnijezda
u golom kršu
primorja nam dragog.
Moje u trošnoj kući,
pokrivenom kamenim pločama,
tvoje u pukotinama
sivog vapnenca.
Maslino,
žilama drobiš kamen,
iz njega život crpiš.
Maslino,
tvoja grana je
simbol
mira.

OBREZIVANJE

Došla je zima,
voćke nas zovu.
Uzmimo alat u ruke naše,
sijecimo stare,
cvrvljive grane,
što prošlih ljeta
ploda ne daše.
I po neke mlađe grane,
što ono strše
do visoka,
radi njih nam
donje grane
ne dobiju
dosta soka.
Prorijedimo i sredinu
i okolo sa svih strana,
da proljetnim novim suncem
svaka grana
bude
obasjana.

DALMATINKO

Plava ti je bunja kosa,
na njoj mjesec tvori duge;
svjetluca se kao zlato,
ne poznajem ljepše druge.
Grudi su ti nabujale
kao sjeme u proljeće,
a lice ti nasmijano
pod očima punim sreće.
Kad usnama zašaputaš
iz srca se nježnost javi:
Draga si mi, ljepotice,
kao i naš Jadran plavi.

DJETELINA SA ČETIRI LISTA

Pošla lijepa Mara u svijet
iz rodnog joj sela Brista,
da potraži djetelinu
sa četiri lista.

Tragala je godinama
širom bijela svijeta,
lutala je poput pčele
od cvijeta do cvijeta.

Nije tužnu Maru sreća
po svijetu pratila,
pak se ona rastužena
u svoj rodni Brist vratila.

Pošla je u šetnju
pokraj rodnog sela,
tu je lijepa Mara
svoju sreću srela.

JEDNO ZRNO

Ocvalo je cviće, zameću se plodi,
a sunce se ciri, gleda se u vodi.
Rankušica piva, kunkuriše trtku,
dok se spuž priprema za veliku trku.
Naokolo sva su zauzeta mista,
živine i tica, skoro i´ je trista.
Šepuri se lepirica, na vrvu je duba,
uzela je žir zeleni pa po njemu buba.
Ta velika buka gušćericu budi,
ponude joj svirak. Ona će da sudi.
I danas se natiču, isto ko i prvo,
ma znate li zašto?
Sve za jedno zrno.

Dobijo je spuž utrku,
skočijo na drvo,
pa poviče glasno:
"Prijatelji!
Dilit´ ćemo zrno."

GEMIŠT

Ovce u pojati, koza gori osta,
Lovornikov zaskok noćas ima gosta.
Ni večeras nema za obrok nan kruva,
mater prigovara: ″ Šta je nisi čuva?″
Otiša san spavat, ali nisan moga.
Il proklinjat kozu, il moliti Boga.
Pri zoru su glasno pivci zapivali.
Čujen mater ti´o: ″ Ustani se mali.″
Doli u kupini zapiva je kos.
Otac u prićancin, a ja za njin bos.
Do zaskoka došli, od nikoga glasa.
Otac paše konop sebi oko pasa.
Drća san ko ćukov na ivici rata,
pri pomisli šta ću ako otac svrata.
Izvejo je kozu, ko žaba je puva,
još i danas virujen, da Bog ga je čuva.
Vodi đavla kući, nabreklo joj vime,
a ja iđen u Stranu, da nasičen brime.
Od strava prid kozon razbižali kunci,
na privraću mater s bukaron u ruci.
Mater mi je bila vrsni meštar pravi.
Od vode i mlika dobar gemišt pravi.
Ulila bi friške koliko se smilo,
da se ne bi u murican gospođama usirilo.

KRUH BEZ MOTIKE

Godine su me
dovele
do duboke
starosti.
Djeca pošla
svako na svoju
stranu.
Da zarade
kruh bez
motike.
A polja mi
korovom
obrasla.

Moj
Potomče,
čime
ćeš
se
hranit´
kad
i
ako

moj
vijek
doživiš.

KOROV SE ŠIRI

Bašto moja, znojem natapana,
u tebi je nicalo i raslo,
o´ korova ti si čista bila,
mnogim si nas zelenjem hranila.

I susjed je činio to isto,
sve dok nije bolom obolio,
tad njegovi baštu zapustiše,
mlađi neće da se znoje više.

Meni starost je savila leđa,
korov doša i do tvojih međa,
pa mi suze naviru na oči:
Ma što mogu, kad nemam pomoći.

LUTALICA

Prebirem misli i naslov tražim
za moju pjesmu još nenapisanu.
Začeta je ona u duhu mome
i porod čeka životu svome.

Strpi se malo, pjesmo neznana,
dok se misli moje s riječju slože.
Rođenje tvoje na svijet će doći,
ali samo kada, tko reći može?

Povoje za te, papira imam,
a hrana tečna, olovka masna,
kolijevka tvoja, moje su grudi,
a srcem svojim dat´ ću ti glasa.

Kad se rodiš pjesmo moja
nek´ te svijetom sreća prati.
Ja ne želim, pjesmo moja,
krov nad glavom tebi dati.

Lutalica. Eto tako
hoću pjesmo tebe zvati.
Uspiješ li lutat´ svijetom
mnogi će ti krov podati.

Pokucaj skromno na prva vrata.
U strahu lice pokaži svoje.
Umreš li pjesmo na prvom pragu,
to neće srušit´ ufanje moje.

MOŽDA SUTRA

Slobodan sam k´o ptica u gori
koja pije vodu sa izvora,
a privezan k´o pašče na lancu,
radi drugih, jer nemam izbora.

Slobodan sam ja makar u misli,
i sve mislim da se lanca riješim,
međutim se i godine broje.
Možda sutra, sve se tako tješim.

U životu nisam ima´ cilja,
već je drugi odluke donaša´.
Niti kukam nit´ pivam o´ milja
što životom živim robijaša.

Kako da ja cilj postavim sebi,
kad znam da ga ostvario ne bi,
pak zbog tog bi sam sebe mori´
a možda bi i drugoga kori´.

Zato sam se niz vodu pustio,
da me tuče o drva i stijenje,
nek´ me nosi u to more sinje,
ne bi li se sjedinio s njime.

Kad me trpna već duša napusti,
nek´ me pale na žaru ognjenu,
a prašinu buri nek poklone,
da me nosi po kraju rodnomu.

TOPLINA NAS HLADI

Ljudi moji,
evo opet zime,
tko se može
pomiriti s time.
Niti starost
što biljac pokriva,
nit´ nejakost
kog´ povoj povija.
Jedni kažu:
"Bog ga poživio
tko izumi
elektro-blanketu."
Drugi kažu:
"Zla su počinjali,
radi nje se
mnogi rastavili."
Toplina je
mnoge ohladila.

VELIKI I MALI

Uzgoran si, pak s visoka gledaš.
Poznat sam ti, al´ me ipak ne znaš.
Ne da ne znaš, već me znat ne želiš.
Sa srebrenom žlicom ti se hraniš,
vrsnim jelom, sa tanjura skupa.
Ja drvenom puru i zelenje
na kominu iz zdjele drvene.
Zbog čega si podigao glavu,
kad u tebi ljudsko srce nije.?
Gledaj moje žuljevite ruke,
iz njih gnjojna krv se lije.
Kad se sutra življenja zasitiš,
tjerat ćeš me da se za te bijem.
Stvori sam ti bezbrižnost života,
pa gorčinu tvoje slasti pijem.
Dosta si me gleda sa visoka,
s tim si svoju ogrišijo dušu.
Ja zahtijevam dio svojih truda,
ili ću te uhvatit za gušu.

VJERNI PAS

Lako je biti vjeran
kad je trbuh pun.
Tada ljudske misli
ne sežu daleko.
Mnogi ne pamte,
a neki pamtiti ne žele
prošlosti teške.
Ja je se sjećam.
U sjećanju nosim
vjernog nam psa.
Bio je gladan,
gladniji od nas,
malene djece.
Sjećam se, jednom
jedan je od nas,
gladan gladnome,
oteo komadić kruha.
Brat bratu.
Ali on, pas,
samo je gledao
molećim pogledom.
Pitati nije znao.
Ukrasti se nije usudio.
U njemu su živjela osjećanja
straha
ili
poštovanja.

CIGANČE

Da te tko pita gdje si rođena
ni tvoja mati ne bi reći znala;
jer lutaš svijetom puna želja
i nigdje ne bi rado ostala.

Nevrijeme te često putem prati,
tvoj je pokrivač nebeski svod;
kad studen zagrize ili sunce peče,
ti svejedno nećeš ubrzati hod.

Bosim nogama ti hodaš lijeno,
iz dana u noć, pa opet danju;
zapne li nešto za tvoje oko,
tada ćeš hitro okrenuti glavu.

O ljubavi pjevaš dok kolo igraš,
haljina trošna krije ti skuta;
to tvoje srce uvijek je toplo,
jer s tobom sretno po svijetu luta.

TETA KRIŠTE

Pada kiša ko iz kabla,
po putu su svuda lokve,
teta Krište nakanila
da pobere smokve.
Otkacala na latinku
s krtolon ključaron,
te povela razgovor
sa smrdivim gundevajon.
Vidila je gundevaja
na ženki se slasti,
i na to se teta Krište
bome zaprepasti.
"Tudole vas vrag odnijo,
vidi porkarije.
Došli ste na moju smokvu
činit ote šporkarije."

NAŠA KOZA KELE

Imali smo jednu kozu,
zvala se je Kele.
Kupili je kao kozle,
u pokonje tete Jele.
Bila je slatkorana,
žderala ko krava,
i dobra za mliko;
dosta ga je dala.
Povejo je u pašu.
Neće ona rdobrad.
Ja se zabožurijo,
ona šmigla u vinograd.
Uvukla se među žice,
na vimenu rana.
Nisan sijo na guzicu
za nediju dana.

SRITNA NOVA GODINA

Prođe stara, evo nove,
obnovimo vične snove,
da svagdašnjeg kruva bude,
mir, sloboda za sve jude.
Sritna nova godina
starcima, koje su dica
otklonili u staračke domove.
Sritna nova godina
vanbračnoj i ostalon dici,
koji´ se roditelji odriču.
Sritna nova godina
i onima koji su ostali bez
posla.
Sritna nova godina
mlađariji svita kojoj
političari nude
droge umisto posla.
Sritna nova godina
i poglavicama vira.
Uvik su, a i danas pomažu
da na svitu nema mira.
Sritna nova godina
i onima što proizvode
atomsko oružje.
Ko u mač dira,
od mača gine.
Sritna nova godina
nedužnima s onu stranu
brave.

Neka Božje oko prati one
koji se razmeću blagon,
dok milijuni
judi gladuje.
Sritna nova godina
beskućnim, koji grade
nebodere.
Sritna nova godina
i onima koji ne vide,
jer im smeta vlastiti nos,
kao i onima što se stide
svoga roda.
Izgubili su
ponos.
Sritna nova godina
ticama i životinjama u
zološkim vrtlima,
čelama, mravima, gorama,
cviću i kukcima.
Sritna nova godina
jezerima i morima,
Suncu, Misecu, zvizdama,
vitru i kiši,
koja je puna atomskog taloga.
Besmisleno je zaželit
sritnu novu godinu
umrlim prorocima.
Nji´ova se proricanja
o s t v a r u j u.

OSTALA JE JUBAV MAJKE

Već je prošlo puno lita
da ja lutan priko svita,
a uvik mi ništo manjka,
Dalmacija moja lipa.

Kada san se ja vratijo
u rodno mi misto moje,
pripoznat ga nisan moga,
svudi nove kuće stoje.

Prošeta san priko rive,
pa do crkve Svetog Marka,
i gleda san na Plišćevcu
kako gnjije moja barka.

Sritao san mnoge jude,
sve otmjena dica,
al nijednom od nji nisan
pripoznao lica.

Počini san ispod palme
kraj maloga mula,
tamo se je u ćakuli
i beštimja čula.

U poslidnje doba
mnogo što se izminilo,
pa viruj mi nebesima
i govor se prominijo.

Odio san ubrzano
do očeva stana,
na pragu me zagrlila
moja majka stara.
Kako vrime prolazilo
izmini se sve pokori,
al san sritan i radostan.
jubav majke još postoji.

###

RIJEČ JE O GOVORU

Da sam bio
što nisam,
ne bi bio
gdje jesam.
    Da znam
    što ne znam
    ne bi bio
    tko sam.
Ja sam
ja,
i želim
da me
ovakvog
svatko
zna.
    Bit ću,
    što jesam,

a glumci
neka
    glume.

RAZLIKA

Istoga smo
plemena,
isto nam
prezime,
ali ne
nosimo
svi
jednako
brime

SLUŠANJE

Slušajte uši
što povijest zbori.
Recite mozgu
neka zdravo misli,
i razmotri
stvarnost današnjice.
Jer naša budućnost
od
prošlosti
zavisi.

PLAČI SRCE

Plači
srce,
ali nemaš
zašto.
Zar ti oči
nisu dale
znati?
Mozak
ti je
oduzeo
snagu,
pak zbog toga
čovječanstvo
pati.

OPOMENA

Pauci
i
zmije
su svuda
po svijetu.
Zmije
podlo
gmižu,
a
pauci
zamke
pletu.

OBMANA

Što mi pružaš
tuđu
ruku,
ja od tebe
pomoć
tražim.
Nemoj da me
lažno
tješiš.
Laž nikome
bol ne blaži.

OTROV

Svakim napitkom
sa tvojih usana
trovana su
dva srca.
Jedno je
tvoje,
koje za drugim
žudi.
Drugo je
moje,
što nikog´
ne ljubi.

OČI

Ne vodite
mene oči
prostranstvima
svijeta.
Prepustite
srcu
vodstvo.
Vi ste
oba
slijepa.

MAŠTANJE

Nebo je osuto
zvijezdama,
među njima
mjesec nasmijan.

Zvijezde, kao
polegnule ovce
na livadi.

Mjesec, kao
čobanin bez
štapa.

Kroz tišinu
čujem
omiljenu
svirku
frule.

LAŽLJIVCIMA

Ko vam može na kraj
stati?
Kako ćemo
vjerovati?
Govorite o godini
mira,
širom svijeta bojna truba
svira.
Kineski i Berlinski zidovi
tumače:
da ljudstvo u miru živjet
nehoće.
O beskućnim i gladnim svijetom vijesti
kruže,
vi bezdušni stvorovi pravite
oružje.
Izgubljeno.
Poštenje,
ideal
i vjera.
Kako će nam mlađi
naći
boljeg
smjera.

KO ĆE GA RAZUMIT

Natra ga
je na
kraj
rata,
    ispod
    lupaju
    talasi,
a unda
slamku
baca,
da mu
život
spasi.

GUBITCI

Od kako su
ljudi
zamijenili
imena
brojevima,
i jedni
i drugi
izgubiše
vrijednost.

JOŠ UVIJEK

Mislima razmičem
zvijezde
u
noćima.
    Među njima
    tražim
    tvoje
    oči.
U fijuku
bure
razbirem
ti
nježan
glas.
            U žudnji me
            zoveš.
Vrati se.

ISTINA

Zemlja
uzdiše.
Pod korovom
ne može da
diše.

Ptice
bez perja
lišene
visina.

Ribe
umiru
zagađene.

Životinje
ostale bez
duša.

Nekad su ih
nazivali:
ljudi.

DANGUBA

Dok
dužinom
mirimo
širine,
    nećemo
    doseći
    visine
    dubina.

SRCE

Raduj se
srce:
umire ti
tijelo.

Vas dvoje
niste
nikad skupa
bili.

To znaju
ljudi i
sveto
raspelo,

da jedno od
drugog
mnogo ste
krili.

Raduj se
srce,
ali ipak
tiho;
tako se
neće
rugati
nitko.

SAVJET

Čuj, čovječe,
kad već pitaš,
evo ti savjeta.
Gojiš voćku
neplodnicu
već od
pamtivijeka.
Uzmi brate
sjekiru
pa joj
vrh
posijeci,
kada to
ne učiniše
tvoji
preci.

SRAMOTA JE

Istina je i sramota
judi,
da nas rane
tuđe majke grudi.
Strani mulci
nazivju nas mnogi,
a i oni,
oni su
ubogi.
Na tuđemu
kominu se
griju.
Uzalud im paunovo
perje.
Bili
jesu
i ostat će.
G a v r a n i.

ŠAPAT SRCA

Drhtiš
u mom
zagrljaju,
kao
zvijezda
na nebu.
Grč
tvojih usana
osjećam
u dubini
srca,
koje mi tiho
šapće.
Voli je.

TVOJE OČI

Tvoje oči su
dubine
mora.
Tvoj osmijeh
visina
nebesa,
pod čijim
svodovima
si
ti. Nježan
cvijet
u bašti
mojih
snova.

TUĐA UŠ

Kad
te
tvoja
uš
ujde,
unda
te
srbi,
a kad
te
ujde
tuđa
to
srbi
i
boli.

U DOMAJI

Nije bilo dosta
jutike ni kruva.
Isto se je
pisma svudi
uvik čula.
U tuđini
život bez ikakve
slasti.
Na čiji će obraz
naše suze?
Pasti.

UPORNICI

Slušajte vi,
sramoto ljudska,
vi niste samo
upornici,
vi ste
zavodnici
i
paraziti.
Krpelji
i
obadi
se
debljaju
na krvi
pasa
i
magaraca.
Vi,
ljudski izrodi,
sišete
krv
vlastitog
roda.

ZEMLJA NEBU

Plači, nebo,
tvoje suze trebam.
I ja plačem.
Svoje rane gledam.
Nema znoja da mi
gasi žeđu,
već me krvlju
natapaju smeđu.
Plači, nebo,
i po tebi kruže,
od rakete
napraviše uže.
Kad utrobu iz mene izvade,
tad´ će oni tebe da zagade.
Plači, nebo,
lakše će mi biti,
ja ću žedna
tvoje suze piti.

ČOVIK

Kad bi
čovik
bijo
čovik,
i s
čovikom
zna čovičit,
živijo bi kao
čovik
i ima se
s čime
dičit.
ALI-ALI.

ŽIVOT

Život je kao rijeka
koja teče
od izvora,
ne znajući
što je čeka
na putu
prema
ušću

ili
ponoru.

moj bi život bijo drukčiji

kad bi ima što neman
neima koga iman
i bijo ko nisan
ne bijo ko jesan
i zna ko san
reka svakomu
šta nisan
reka nikomu

kad bi tijo i umijo

kad bi tijo i umijo
moga bi ko i drugi
pisat puno a ne reći
mnogo o …
svojin željama
tuđin ženama
vlastitin minusima
tuđin plusovima
ladnin vitrovima
mokrin pjuskovima
uzburkanin morima
razboritin bonacama
uskin oputinama
širokin drumovima
plitkin umovima
malovažnin žićima
dešperanin bićima
utrtin stazama
neostvarenin snovima
nedostižnin ciljevima
nemnogin uspjesima
pozitivnih posrtaja
sjajnin glupostima

nedostatka duhovitosti
obilatost neimaštine
skraćenog rasta
šturost dubine
obujma plitkosti
širine stiskanja
nedostignuće visine
nedostižne kratkovidnosti
nepravilna kuta
nezaokružena kruga
trokut bez ugla
previše rugla
bezrazložni ponos
crta priko rige
život bez brige
nepoznavanje odgovornosti
uvik bez pozornosti

suma sumarum:
njet čelovjek

NA KRAJU ATLASA, NA KRAJU SVIJETA

Da bi se napisala bilješka o Slavku Žarniću i njegovim pjesmama, valja uzeti u ruke *Atlas svijeta*, prelistati cijelu knjigu. Tamo, na četrdesetoj karti, na kraju *Atlasa*, na kraju svijeta, Australija i Oceanija. S druge strane Australije, na samom rubu karte, na samom rubu svijeta, Novi Zeland. Dalje neka nam pomogne *Pomorska enciklopedija*, koja kaže: "Novi Zeland (New Zealand), država na jugozapadnom dijelu Tihog oceana, 1071 NM jugoistočno od Australije." Na Novom Zelandu, u Aucklandu, tisuću milja jugoistočno od Australije, puno tisuća milja daleko od Hrvatske, Makra i Makarske, od Bijakove, Slavko Žarnić obrađuje svoju njivu (dočić, pristavu, lastvu, laz) hrvatskoga jezika. Piše pjesme.

Slavko Žarnić pamti da smo se sredinom osamdesetih susreli na jednoj književnoj večeri u Zagrebu. Ja pamtim da smo se ranih pedesetih, jednoga žarkog popodneva mimoišli na putu između Makra i Vošca, u Bijakovi. Spuštajući se niz točilo, Josip Anić i ja prvo začusmo momačku pjesmu, slobodnu, u planini, pa ugledasmo pri nebu, s *čabrunom* na ramenu, mladića naših godina. Prođe nas, propjeva nas, preteče nas, zamače ispod stijena. Postidi nas. Nikada se prije toga ne vidjeste: kako znaš da je to bio baš on? Znam. Jer tko bi drugi bio tako gorovit, pjesmovit i vilovit? Pod kim bi tako grmio žal i pred kim bi se tako otvarali puti?

S čabrunom, mladim bijakovskim jelićem na ramenu i s jednom mladom jelikom-bijakovkom pod

rukom, ode Slavko preko bijela svijeta. Na kraj svijeta. Ja jedva stigoh do Baške Vode.

Odnese čabrun, Makar, Veliko Brdo, Kotišinu i Bast. Jedno brdo u naručju, na vrhovima prstiju, tiho: da se jarebice ne probude. Sve stalo među njegove dlane, pod uzglavač, na kuhinjski stol. U jezik, u pregršt jezika i pregršt slova. Kamenih, kakva su slova uklesana u ploču na Crkvi svetog Ivana u Makru. Jedino bogatstvo što ga ponese iz Hrvatske, iz Makra, bile su pune ruke žulja i puna usta jezika. Jezikom i rukom čine se čuda. Napišeš *maslina*, a ona zasrebri, procvita i sazori, polije te uljem. Napišeš *koza*, a ona kao na bijakovsku liticu skoči na tvoje čelo. Vimenom, imenom i vrimenom udari te po licu. Sama se napiše pjesma.

Petar Gudelj

Slavko Žarnić

(Makar, 28. siječnja 1933.)

- roditelji: Ivan i Milka rođ. Žarnić
- jedan od šestero djece siromašne seljačke obitelji
- sedmogodišnju školu i Školu učenika u privredi završio u Makarskoj - obućarski zanat
- godine 1956. sklapa brak s Ankom Domjan iz Kotišine
- godine 1961. emigrira u New Zealand
- zapošljava se kao obućar, potom kao tvornički radnik da bi konačno posao našao u avionskom poduzeću u Aucklandu - gdje i danas živi
- kćer Miranda i sin Ivo su rođeni u domovini, a Marina i Marijo su svijet ugledali u tuđini
- interes za pisanje budi se u njemu u ranim školskim godinama, a po odlasku u t u đ i n u osjećanja prevladavaju i stihovi se nižu sami od sebe
- pjesme su mu objavljivane u tuđini, ali i u domovini
- godine 1981. sudjeluje na Goranovu proljeću, pozvan od Matice iseljenika Hrvatske
- godine 1986. svjetlo dana ugledala njegova prva zbirka pjesama ***Rastanak***
- 100 hrvatskih pisaca, Zagreb, 1991. - donosi dvije njegove pjesme; Hrvatska-Australia i New Zealand, Zagreb, 2000. - donosi nekoliko njegovih pjesama uz komentar
- tijelo mu je u tuđini, a srce ispod Biokova, u vrtlima, na ribi, na rivi….. i tako od 1961. godine - do ???

Kazalo:

Bez srca i duše 7
Domovino 8
Doći ću 9
Dvije majke 10
Dnevni snovi 11
Fala majko i oprosti 12
Izvor ikavštine 13
Komu zafalit 14
Moj djeda 15
Majka sinu 16
Moj potomče 17
Moja Dalmacija 18
Moji snovi 19
Napisana u suzama 20
Ne kuni me mati 21
Moja nova domovino 22
Plači rode 23
Proljeće 24
Posljednji put 25
Pod Dubcima 26
Rodni prag 27
Majčin dan 28
Očinjstvo 29
Zavičaju 30
Zima 31
Zapovid 32
Tuđina 33

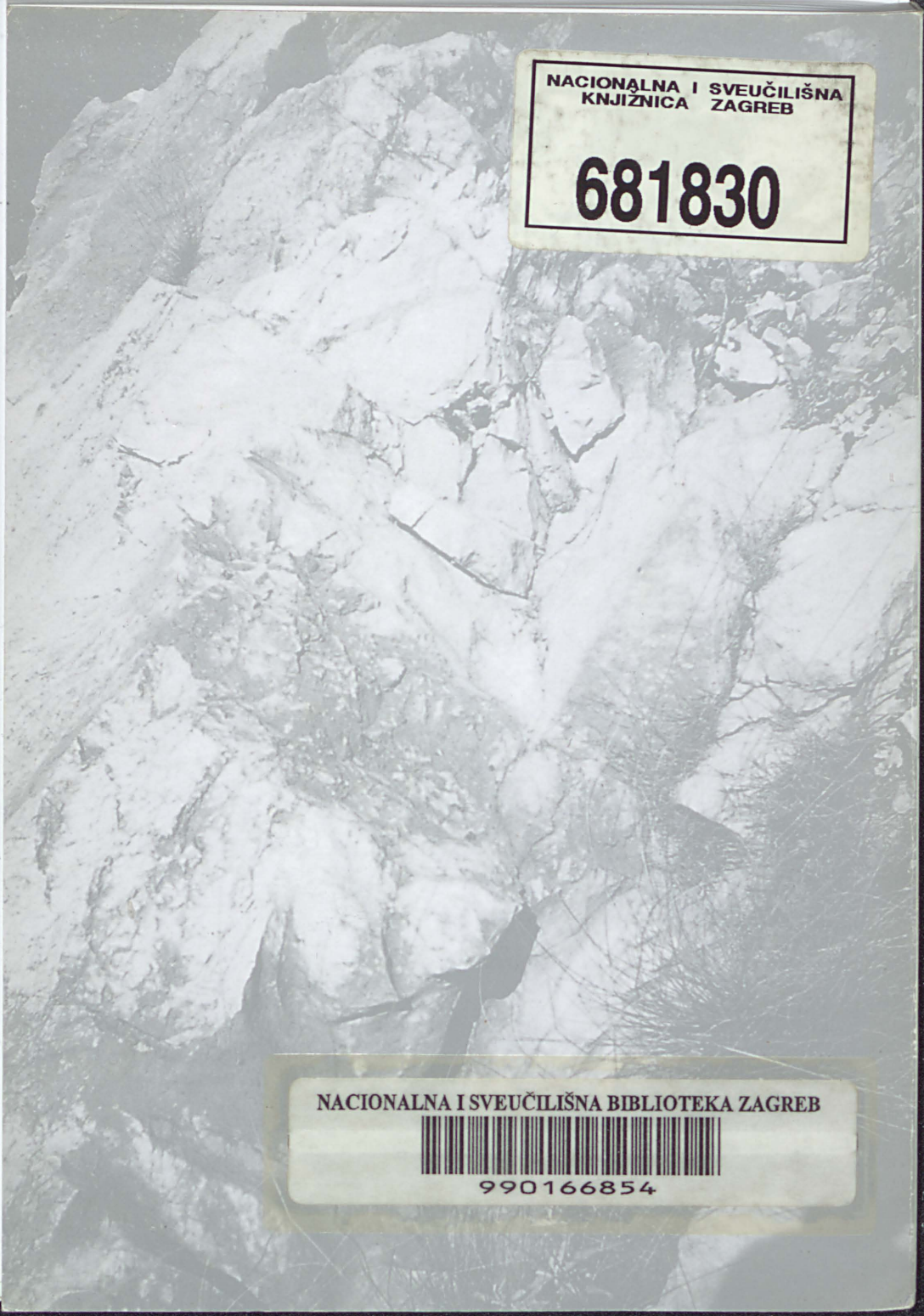
Stranac u svom mistu 34
Što se zbiva 35
Stari adeti 36
Stablo lišću 37
Šaka zemje 38
Sad ja vidin koja ura kuri 39
Srpanjski čadori 40
Promina vrimena 41
Prošlost 42
Posrednik 43
Maslino 44
Obrezivanje 45
Dalmatinko 46
Djetelina sa četiri lista 47
Jedno zrno 48
Gemišt 49
Kruh bez motike 50
Korov se širi 51
Lutalica 52
Možda sutra 53
Toplina nas hladi 54
Veliki i mali 55
Vjerni pas 56
Ciganče 57
Teta Krište 58
Naša koza Kele 59
Sritna Nova godina 60
Ostala je jubav majke 62
-- -
Riječ je o govoru 65
Razlika 66

Slušanje 67
Plači srce 68
Opomena 69
Obmana 70
Otrov 71
Oči 72
Maštanje 73
Lažljivcima 74
Ko će ga razumit 75
Gubitci 76
Još uvijek 77
Istina 78
Danguba 79
Srce 80
Savjet 81
Sramota je 82
Šapat srca 83
Tvoje oči 84
Tuđa uš 85
U domaji 86
Upornici 87
Zemlja nebu 88
Čovik 89
Život 90
Moj bi život bijo drukčiji 91
Kad bi tijo i umijo 92

Na kraju Atlasa, na kraju svijeta 94
Iz biografije 96

CM 1606/2002

A Ims
-H 29 -04- 2002

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA ZAGREB

681830

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA BIBLIOTEKA ZAGREB

990166854